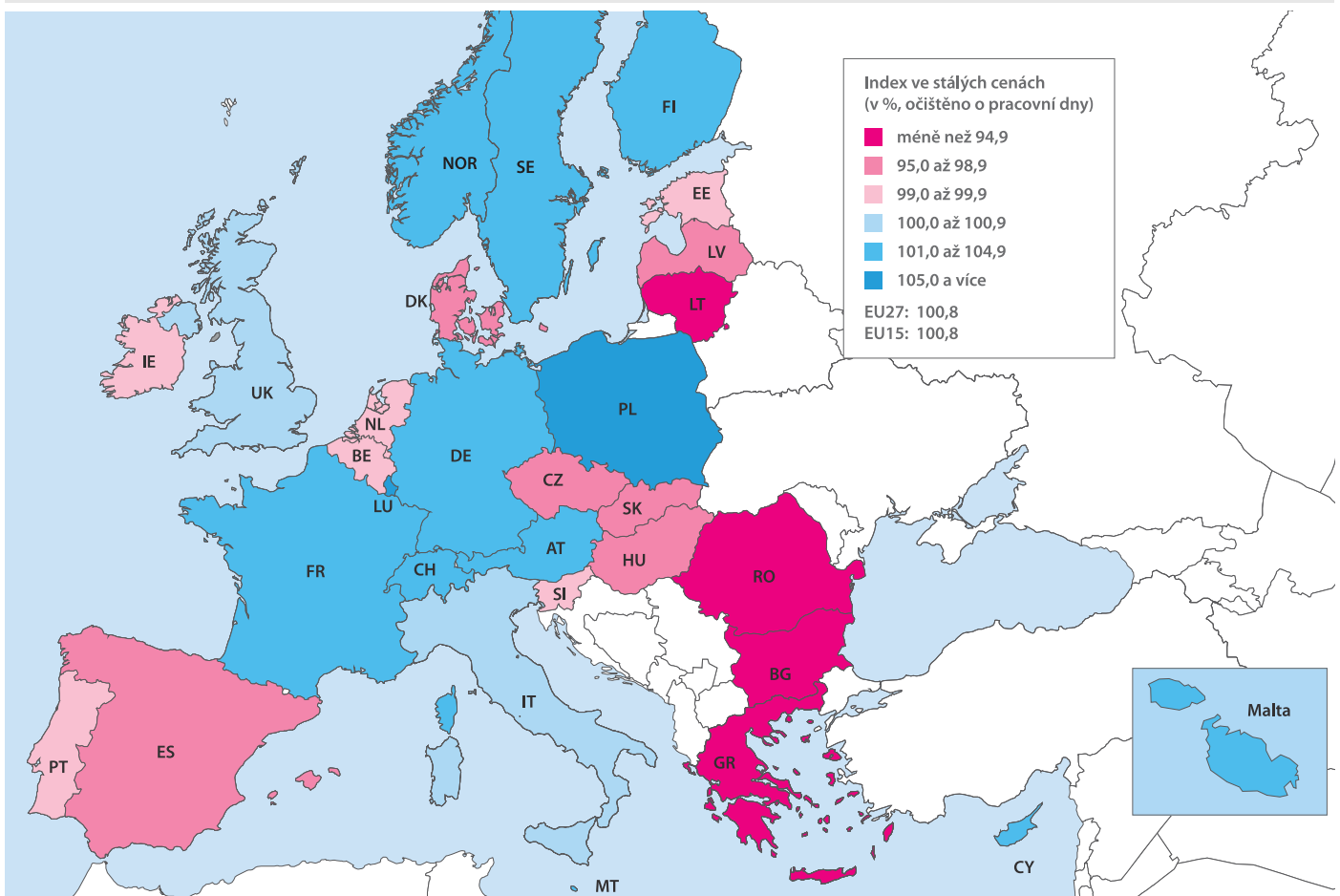

Maloobchod v letech 2000–2010

V uplynulém desetiletí se maloobchod, který odráží především chování domácností, nevyvíjel tak dramaticky jako některá jiná odvětví. **Spotřeba domácností** vyjádřená nákupy v maloobchodě odrážela celkovou ekonomickou situaci s určitým zpožděním a s mírnějšími výkyvy.

Meziroční index tržeb v maloobchodě v roce 2010

Zdroj: Eurostat

Po delším růstu zaznamenaly tržby ve stálých cenách v maloobchodě v roce 2009 obrát, pokles přetrvával i v roce 2010. Pouze prodej prostřednictvím internetu si zachoval výrazný a nepřetržitý růst v celém období. Zaměstnanost nevykazovala velké výkyvy a celkově mírně klesla. Růst průměrné měsíční mzdy se po poměrně rychlém růstu do roku 2008 zpomalil, roz-

díl v dosažené úrovni ve srovnání s průměrnou mzdou v ČR se prohloubil.

Zlom v roce 2009

Za uplynulé desetiletí se maloobchodní tržby relativně plynule zvyšovaly až do roku 2009. Ve srovnání s vývojem v celé Evropské unii byl u nás růst rychlejší. V letech

2009 a 2010 se vlivem ekonomické krize meziročně tržby snížily. Pokles tržeb zaznamenali obchodníci dokonce i v běžných cenách. S výjimkou těchto let bylo nejnižší tempo meziročního růstu vykázano v roce 2002. Ničivě povodně, které postihly nejen hlavní město Prahu, ale i část České republiky, se projevil v dosažených tržbách. Některé prodejny byly zcela zato-

peny a trvalo nějakou dobu, než se podařilo obnovit jejich činnost. Na tržby v maloobchodě měl dopad i nižší počet cizinců, kteří tou dobou navštívili Českou republiku.

Ochota nakupovat zboží se odvíjí samozřejmě od toho, kolik má obyvatelstvo volných finančních prostředků. Výkyvy v tržbách mohou krátkodobě způsobovat také jiné vlivy, například změny

daňové sazby (DPH) nebo růst či pokles cen zboží. Z tohoto pohledu se jeví vývoj tržeb za potraviny proti nepotravinářskému zboží a zejména pohonným hmotám stabilnější. Roční tržby podniků prodávajících převážně potraviny rostly mírněji, a to až do roku 2010, přičemž v posledních letech se tempo jejich růstu výrazně zpomalilo. Dalším charakteristickým rysem týkajícím se prodeje potravin je odklon zákazníků od specializovaných prodejen potravin k nákupům v tzv. smíšených, nespécializovaných prodejnách ve velkých nákupních centrech a obchodních řetězcích. Dokazuje to podíl tržeb deseti největších řetězců na celkovém prodeji potravin (65 %).

V předchozích letech vykazoval prodej nepotravinářského zboží vyšší dynamiku růstu než prodej potravin. Avšak v roce 2009 a 2010 byl propad jejich tržeb výraznější, než tomu bylo v sortimentu potravin, což mělo dopad hlavně na malé a střední podniky.

Podle nové klasifikace CZ-NACE patří do odvětví maloobchodu také maloobchodní prodej pohonných hmot. Jejich cena se odvozuje od situace na mezinárodních burzách. Na cenu působí

Postavení maloobchodu (CZ-NACE 47) v rámci národního hospodářství

V prosinci 2010 tvořily podniky s převahou maloobchodní činnosti 9,1 % aktivních podniků v celém národním hospodářství (1 389 tis.). **Podíl maloobchodu** na tvorbě hrubé přidané hodnoty však v roce 2010 dosáhl jen 3,9 % a ve srovnání s předchozími lety se snížil. **Zaměstnanost** v maloobchodě se v roce 2010 podílela na celkové zaměstnanosti 7,4 %. Zajímavé je srovnání podílu tzv. sebezaměstnaných osob. Zatímco podíl těchto osob na celkové zaměstnanosti byl v ČR v průměru 18 %, v maloobchodě je to téměř 24 %. **Produktivita práce** měřená hrubou přidanou hodnotou na 1 pracovníka v maloobchodě se zvýšila z 239 tis. Kč v roce 2000 na 357 tis. Kč v roce 2010, což představuje růst téměř o 50 %. Protože však maloobchod nepatří k odvětvím, která produkují vysokou přidanou hodnotu, takto měřená produktivita zůstává hluboko pod průměrnou hodnotou dosahovanou v národním hospodářství (53 % v roce 2010).

i jiné vlivy – např. kurz koruny, výše spotřební daně – více než na některé jiné druhy zboží. V poslední době, po poklesu v roce 2009, rostou ceny meziročně dvoucifernými čísly. Po přepočtu do srovnatelné cenové hladiny se ukazuje, že lidé sice u čerpacích stanic utratí více peněz, ale odvezou si méně paliva. Jinými slovy – tržby v běžných cenách sice rostou, avšak ve stálých cenách meziročně od roku 2009 klesaly.

Statistika maloobchodních podniků sleduje díky odvětvovému členění i jiné formy prodeje než v prodejnách. Podle zjištěných údajů se stánkový prodej a prodej na trzích snižuje. Ačkoli můžeme stále nakupovat na tržištích a u stánků, obchodní

ci se odtud postupně stěhují do kamenných obchodů. Poslední dobou rozvíjející se prodej na farmářských trzích je realizován samotnými výrobci.

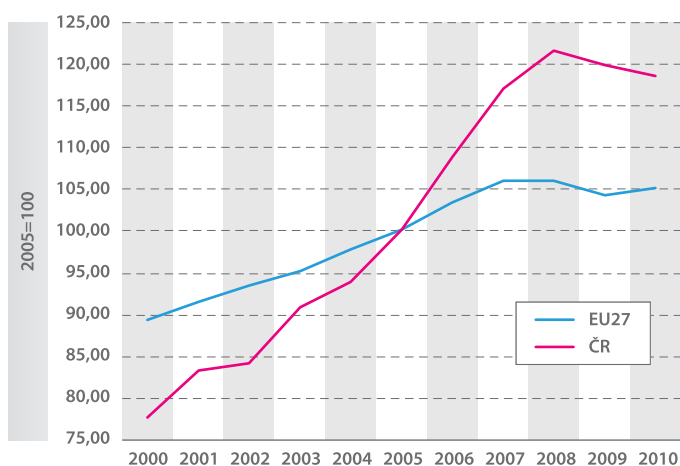
Zaměstnanost a mzdy (údaje za čtvrtletí)

Od roku 2000 se počet osob zaměstnaných v maloobchodě mírně snížil, a to o 2,5 tisíce osob na 359 tis. osob v roce 2010. Změnila se také jejich struktura. Zatímco v kategorii podnikatelů, pomáhajících členů rodiny a pracujících na dohody došlo k mírnému poklesu, počet osob pracujících na základě pracovní smlouvy jako zaměstnanci se naopak za deset let zvýšil téměř o 10 tisíc,

na 247,8 tis. osob a jejich podíl z 65,6 % v roce 2000 na 69,0 % v roce 2010. Snižování počtu zaměstnaných osob bylo výraznější v první polovině uplynulé dekády a také samozřejmě v posledních dvou letech jako důsledek ekonomické krize, která se odrazila – i když s mírným zpožděním proti například průmyslovým odvětvím – také v maloobchodě.

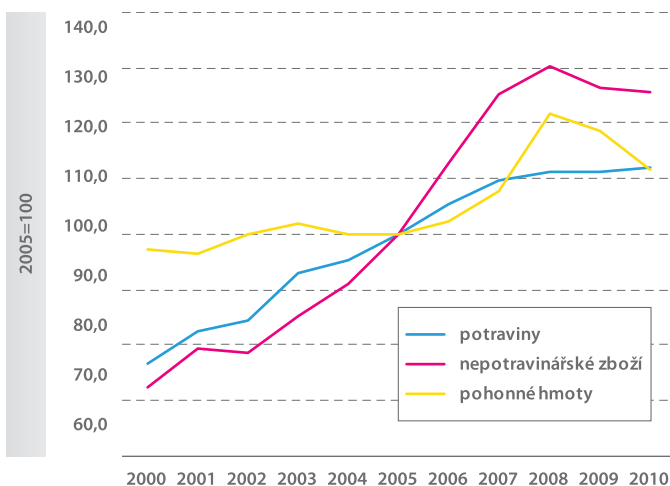
V roce 2010 pobírali zaměstnanci v maloobchodních podnicích měsíční mzdu v průměru 16 182 Kč. Přestože se nominální průměrná měsíční mzda za uplynulých deset let zvýšila o téměř 7 tis. Kč, dynamika jejího růstu zaostala za růstem průměrné mzdy v národním hospodářství jako celku. Zatímco v roce 2000 činila prů-

Vývoj maloobchodních tržeb v EU27 a ČR (stálé ceny, očištěno o pracovní dny)

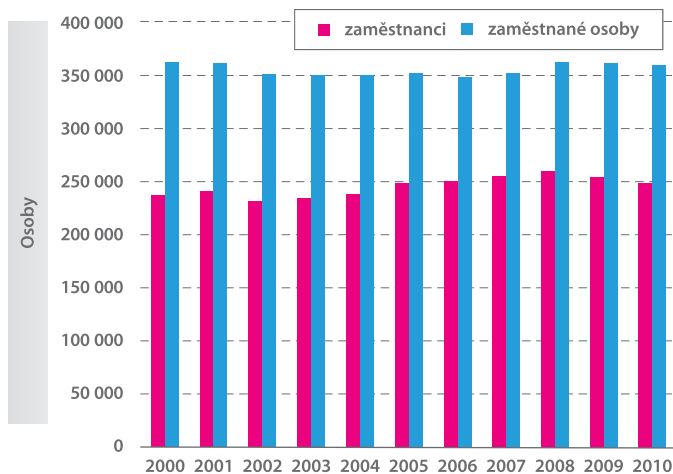
Zdroj: Eurostat

Tržby v maloobchodě (průměr roku 2005=100, stálé ceny)

Zdroj: ČSÚ

Počet zaměstnaných osob v maloobchodě

Zdroj: ČSÚ

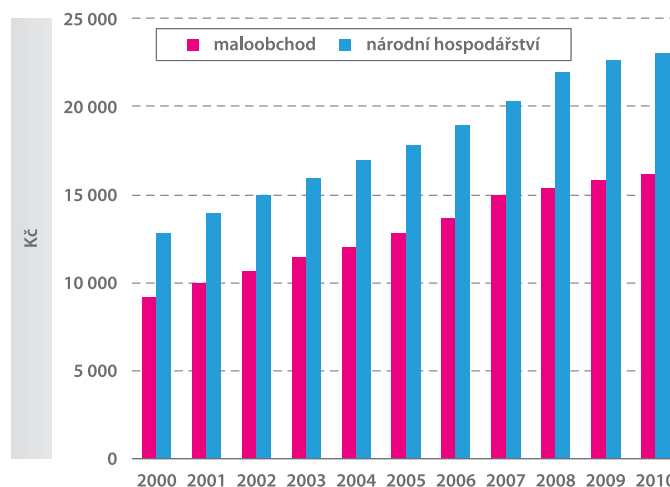
měrná mzda v maloobchodě 72 % celkové průměrné mzdy v národním hospodářství, v roce 2010 to bylo již jen 70 %.

V peněžním vyjádření se rozdíl zvýšil z 3,6 tis. Kč v roce 2000 na téměř 7 tis. Kč v roce 2010. Příčinou v rozdílech průměrných měsíčních mezd může být nižší produktivita, ale i velký podíl žen zaměstnaných v obchodě.

Krise internetový obchod nezasáhla

Velkým fenoménem posledních deseti let v maloobchodě se stal prodej prostřednictvím internetu. Patří odvětvově do stejné kategorie jako zásilkový obchod, avšak tuto formu nahrazuje alespoň možností elektronického objednání zboží. Asi jako jediný typ

Průměrná měsíční mzda

Zdroj: ČSÚ

prodeje zůstal po celé hodnocené období ušetřen dopadů krize a ani v jednom roce se nepropadl do „červených čísel“ poklesu. Meziroční přírůstky internetových obchodů se pohybovaly v řádu desítek procent. V období všeobecného útlumu se sice raketový růst internetových obchodů zpomalil, avšak nadále si zachoval nadprůměrný růst.

Český statistický úřad připravil pro rok 2012 jednorázové dotazníkové šetření, kterým zmapuje rozsah a sortimentní strukturu zboží prodávaného prostřednictvím internetu.

Marcela Mašátová
oddělení statistiky obchodu,
pohostinství a ubytování

Český statistický úřad vás zve na tiskovou konferenci Stavebnictví a bytová výstavba v číslech

Uskuteční se **25. dubna 2012** na Stavebním veletrhu v Brně. ČSÚ na ní představí aktuální data o stavebnictví a bytové výstavbě za leden a únor roku 2012.

V oblasti stavebnictví se ČSÚ zaměří na rok 2011. Bude prezentovat indexy stavební produkce (pozemní a inženýrské stavitelství), počty stavebních zakázek a vydaná stavební povolení.

V oblasti bytové výstavby bude ČSÚ prezentovat počty a typy bytů a investiční náklady v průběhu let 1997 až 2011. Nebude chybět ani detailní pohled na bytovou výstavbu v jednotlivých regionech České republiky v dlouhodobém časovém horizontu.